

Esityksen sisältö

- **Suunnitelman tausta ja tavoitteet**
- **Keskeinen sisältö**
- **Liikkumisen ja liikenteen nykytila**
- **Käyttäjätarpeet**
- **Viitesuunnitelman esittely**
- **Matkaketjujen esittely**
- **Jatkotoimenpiteet**

Tausta ja tavoitteet

Työn lähtökohdat ja tavoitteet

LÄHTÖKOHDAT:

- Laadittu osana SASU-hanketta (Sujuvan asumisen palvelut tukemassa yrittämistä, työtä ja sijoittautumista).
  - Asumiseen ja työssäkäyntiin liittyvien tavoitteiden edistäminen kehittämällä Jämsän alueella sujuvia ja kestäviä matkaketjuja.
- Rautatie- ja linja-autoasema ovat liikenteen solmupisteitä (paikallinen/seudullinen/valtakunnallinen liikenne), ja avainasemassa sujuvien matkaketjujen muodostumiselle.
- Asemanseutujen kehittämisessä huomioidaan liikenteen lisäksi laajasti myös muut kaupunkikehittämisen tavoitteet ja arvot

TAVOITTEET:

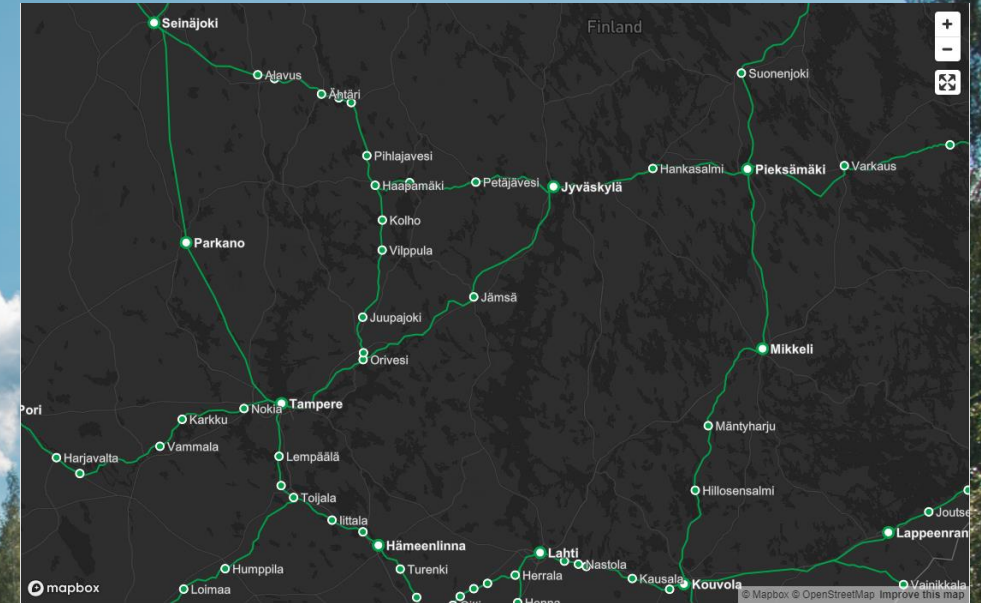
- Edistää vähähiilisempää liikkumista ja kestävämpää yhdyskuntarakennetta.
- Parantaa Jämsän saavutettavuutta ja houkuttelevaa kaupunkikuvaa.
- Tukea paikallistalouden kehittymistä joukkoliikenne-yhteyksiä kehittämällä.
- Sujuvoittaa seudulla liikkumista parantamalla Jämsän rautatieasemaseudun liityntäyhteyksiä ja palvelutasoa.

Keskeinen sisältö

Jämsän rautatieasemanseudun kehittäminen matkakeskukseksi: Lähtökohtia

- **Alueellisen saavutettavuuden ja sujuvan arjen kannalta toimivat liikenneyhteydet ja matkaketjut ovat tärkeitä.**
- **Sujuvat junaliikenteeseen tukeutuvat yhteydet mahdollistavat työvoiman sujuvan ja kestävästi liikkumisen laajalla alueella.**
- **Junaliikenteen hyödyntäminen edellyttää sujuvaa juna-auto/bussi/pyörä -liityntämahdollisuutta.**
- **Nykytilanteessa rautatieasema ja linja-autoasema ovat kaukana toisistaan ja matkaketjujen kehittäminen niiden varaan on vaikeaa.**
- **Matkakeskus mahdollistaisi liikkumispalvelujen keskittämisen ja eri liikennemuotojen vahvuuksien hyödyntämisen.**
- **Lisäksi asemanseudun houkuttelevuutta ja edistäisi myös muiden palvelujen ja asumisen kehittämistä alueella.**

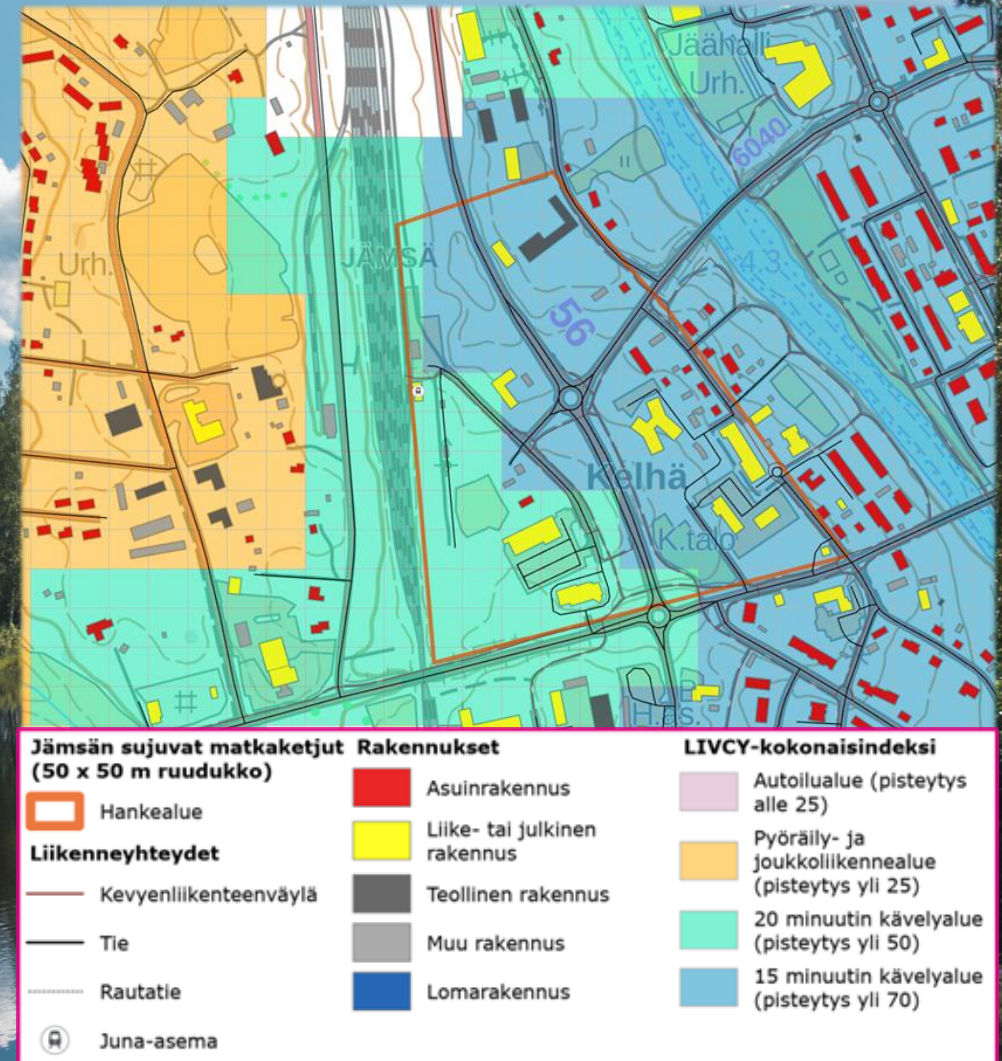

Jämsä Lähtevät kaukojunat				
Juna	Aika	Arvioitu aika	Raide	Määräasema
Perjantai 29.03.2024				
IC 142	09:48		2	Helsinki Tampere
IC 155	10:12		2	Pieksämäki
S 94	10:51		2	Helsinki Tampere
IC 93	12:07		2	Jyväskylä
IC 143	13:12		2	Pieksämäki
IC 144	13:52		2	Helsinki Tampere
IC 86	14:51		2	Helsinki Tampere
IC 145	16:07		2	Pieksämäki
IC 146	16:50		2	Helsinki Tampere
IC 146	16:50		2	Helsinki Tampere
S 87	17:14		2	Jyväskylä
IC 151	18:05		2	Jyväskylä
S 88	18:48		2	Helsinki Tampere
IC 147	19:12		2	Kuopio Pieksämäki
IC 148	19:51		2	Helsinki Tampere
S 89	21:08		2	Jyväskylä
IC 149	22:13		2	Jyväskylä

Alueen viitesuunnittelu: Lähtökohtia

- Laadittiin rautatieasemanseudun matkakeskuksesta viitesuunnitelma, jossa alueelle sijoittuu uusi työpaikka- ja asuinalue liikenteellisten toimintojen lisäksi.
- Viitesuunnitelma on ehdotus, joka toimii kehyksenä alueen tarkemmalle asemakaavoitukselle.
- Esitetään alueen maankäytön kehityksen tavoitteet sekä eri toimintoihin varatut alueet.
- Sisältää nykyisen linja-autoaseman toimintojen siirto matkakeskuksen alueelle.
- Kuvataan jatkotoimenpiteet, joita tarvitaan hankkeen edistämiseksi kohti toteutusta.

Matkaketjujen kehittäminen: Lähtökohtia

- Määritettiin matkaketjuyhteyksien palvelutasoa koskevat tehokkaat käytettävyyttä ja fyysistä ympäristöä koskevat toimenpide-ehdotukset.
- Kestävästä liikkumisesta ja matkaketjuista viestiminen tuo niiden mahdollisuudet asukkaiden tietoisuuteen.
- Kehittäminen on vaativa kokonaisuus, jossa vaaditaan laajasti eri toimijoiden koordinoitua yhteistyötä.

NYKYTILANNE

Pysäkin odotuskatos

Jämsä, rautatieasema (seudullinen)

Pysäkin kuvaus

- Kohde 3: Jämsän rautatieasema

Nykyinen pysäkki-infra

- Parkkipaikka, jossa katoksellinen linja-autopysäkki. Matkustajalaituri.

Läheiset kaupalliset palvelut

- Hotelli, ruokakauppa.

Autopysäköinti

- Muutamia kymmeniä autopaikkoja, päällyste.

Pyöräpysäköinnin olot

- Noin 15 runkolukittavaa telineä, käyttöaste korkea.

Keskeinen joukkoliikennetarjonta

- Junaliikenne, seutuliikennettä 56-tiellä.

Turvallisuus

- Asukaskyselyssä osa vastaajista kokee kohteen epäviihtyisänä.

Keskeisiä kehittämistarpeita

- Pysäköintialueen laatutasossa puutteita (esim. ruutumerkinät, etenkin valaistus).

Autopysäköintialue

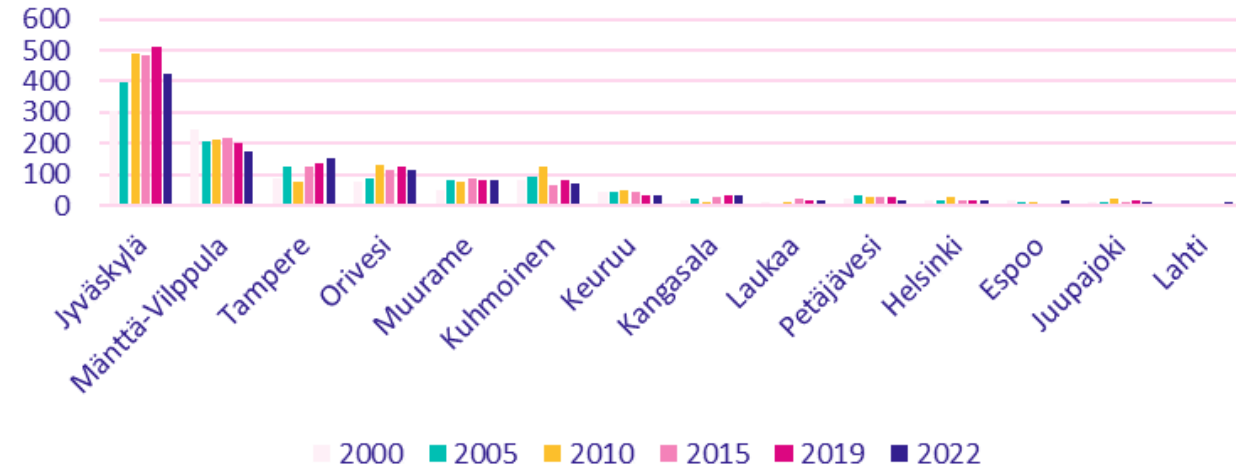

Polkupyöräpysäköinti

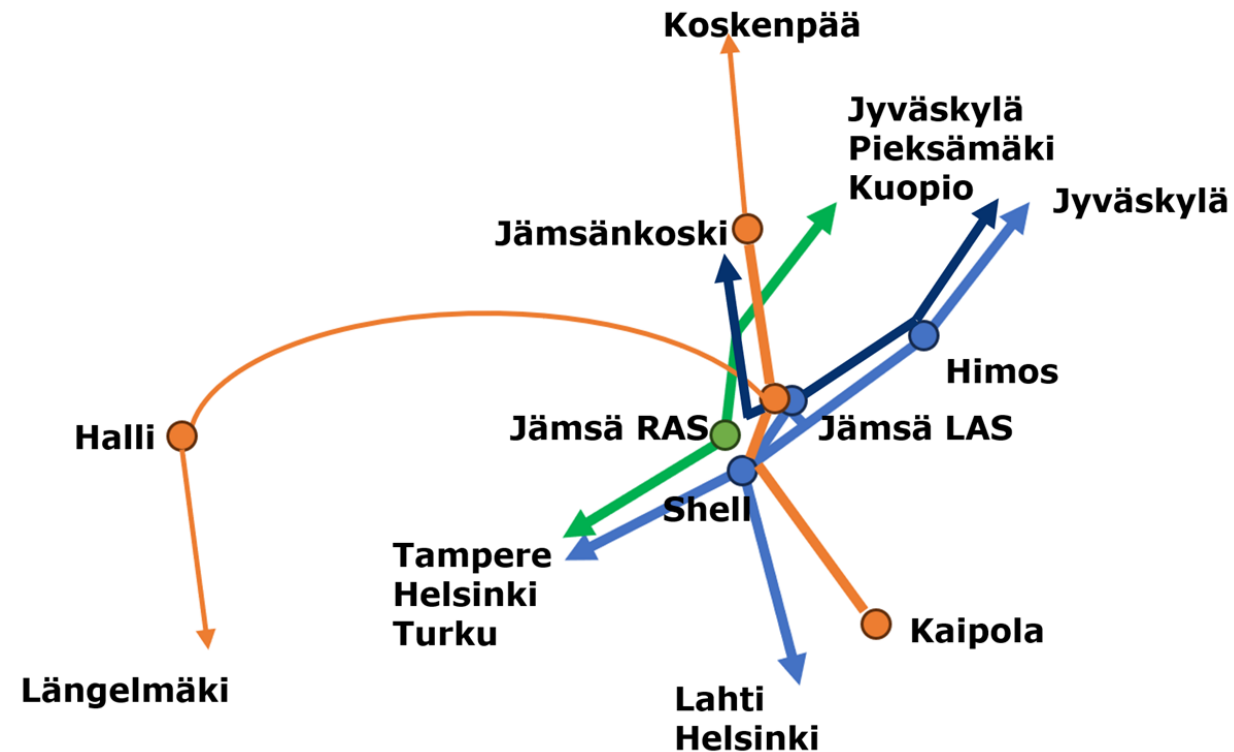
Yleiskuva alueesta

Pendelöinti Jämsään (yli 10 työssäkävää)

Jämsän sujuvat ja kestävät matkaketjut

Liikkumisen ja liikenteen nykytila

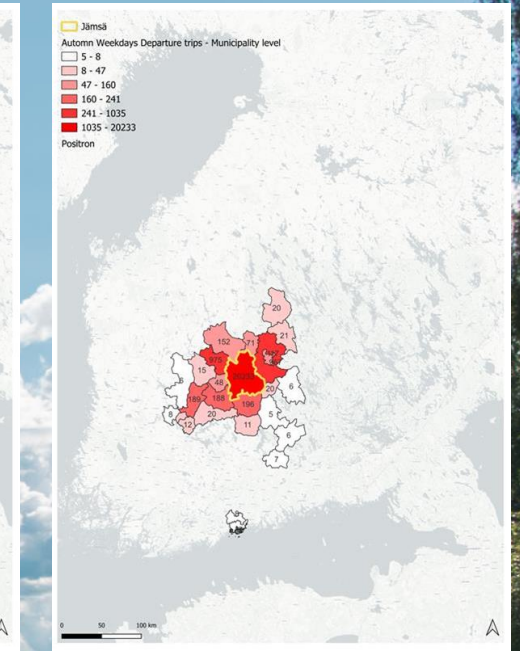
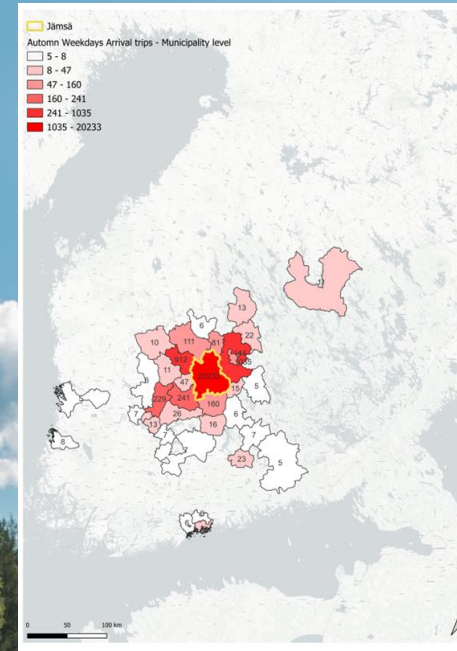
JÄMSÄ

KESKI-SUOMEN LIITTO

Lähtökohdat: Ulkoinen liikuminen

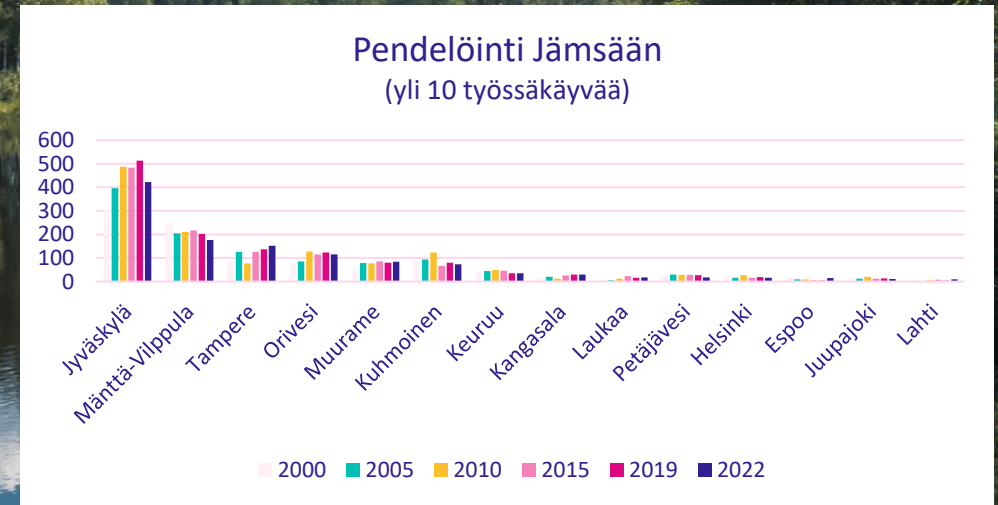
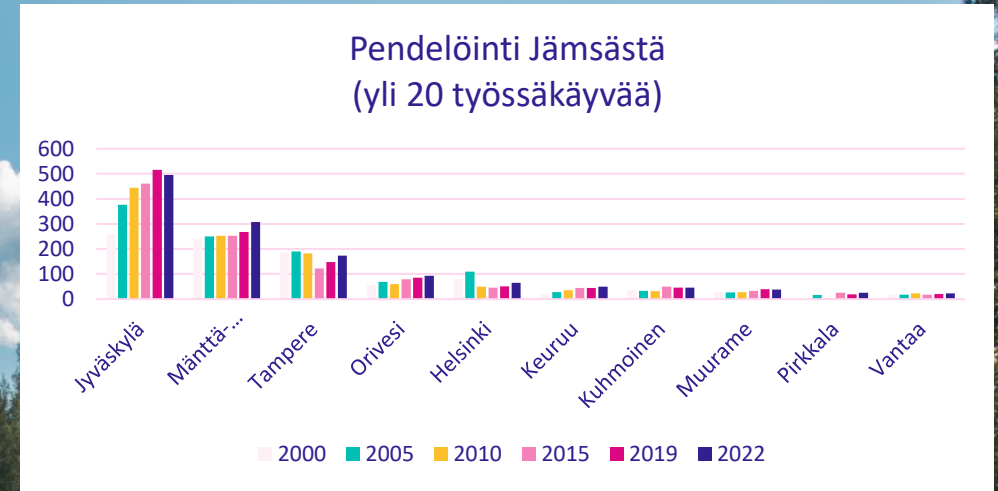
- Keskimäärin arkiliikenteessä (ma-to) noin 3 600 yhdensuuntaista ulkoista matkaa.
- Perjantai selvästi viikkain matkustuspäivä (+ 1500 matkaa vs. arkipäivä).
- Viikonloppuna matkustus vähäisempää (- 400 vs. arkipäivä), mutta talvella ero ei niin suuri
- Junaliikenteessä keskimäärin 320 matkustajaa /päivä (VR, molemmat suunnat yhteensä) ~5 % ulkoisesta liikenteestä.
- Kunnan sisäisiä matkoja keskimäärin (koko vuosi) arkipäivinä noin 18 000 matkaa ja viikonloppuna 16 000 matkaa.
- Talvella arkisin 15 000 matkaa ja viikonloppuna 19 000 matkaa

Ajankohta	Summa	Ero arkipäivään
Talvi, arki (ma-to)	3251	0
Talvi, pe	5026	1775
Talvi, vkl (la-su)	3055	-196
Kesä, arki (ma-to)	4178	0
Kesä, pe	5601	1423
Kesä, vkl (la-su)	3648	-530
Syksy, arki (ma-to)	3342	0
Syksy, pe	4551	1209
Syksy, vkl (la-su)	2735	-607
Keskimäärin, arki (ma-to)	3590	0
Keskimäärin, pe	5059	1469
Keskimäärin, vkl (la-su)	3146	-444

Lähtökohdat: Ulkoinen liikkuminen/ Työssäkäynti

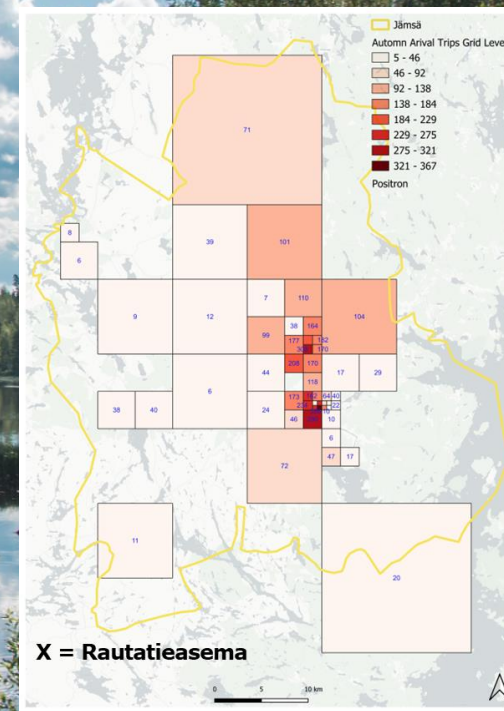
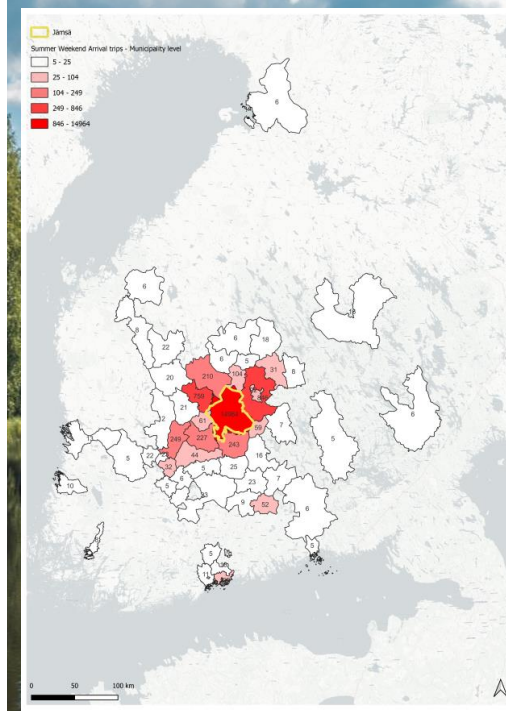
- **Säännöllisesti toistuvia matkoja tuottavaa pendelöintiä Jämsään suuntautuu eniten Jyväskylästä (n. 500), Mänttä-Vilppulasta (n. 200), Tampereelta (n. 140) ja Orivedeltä (n. 120).**
- **Samat kaupungit ovat Jämsästä ulospäin suuntautuvan pendelöinnin aktiivisimpia kohteita ja myös matkamäärät ovat samaa suuruusluokkaa.**
- **Pendelöinti muista kunnista Jämsään on vähentynyt aikajänteellä 2019-2022 ja oli sitä ennen suhteellisen vakiona.**
- **Pendelöinti Jämsästä on vastaavasti lisääntynyt erityisesti 2019 -2022 aikana, lukuun ottamatta Jyväskylää, johon suuntautuva pendelöinti jonkin verran laski.**

Lähtökohdat: Asemankäyttäjät ja matkojen suuntautuminen

- Rautatieaseman seudulla toteutuu arkipäivinä keskimäärin runsaat 5000 matkaa.
- Perjantaisin matkamäärä on hieman korkeampi ja viikonloppuisin selvästi alempi, keskimäärin vajaat 3400 matkaa päivässä.
- Aseman seudulta lähtevien matkojen määränpää on yleisimmin Seppolassa tai Jämsänkosken taajamassa.

Lähtökunta	Tampere	Jyväskylä	Mänttä-Vilppula	Helsinki	Muut	
Määräpaikkakunta	Jämsä	Jämsä	Jämsä	Jämsä	Jämsä	Yhteensä
Talvi, arki (ma-to)	47	35	23	15	5	125
Talvi, pe	66	48	36	31	26	207
Talvi, vkl (la-su)	43	29	14	19	7	112
Kesä, arki (ma-to)	39	38	25	23	11	136
Kesä, pe	48	58	28	40	34	208
Kesä, vkl (la-su)	29	26	18	20	12	105
Syksy, arki (ma-to)	35	34	23	9	3	104
Syksy, pe	59	54	23	29	24	189
Syksy, vkl (la-su)	27	27	13	16	6	89
						142

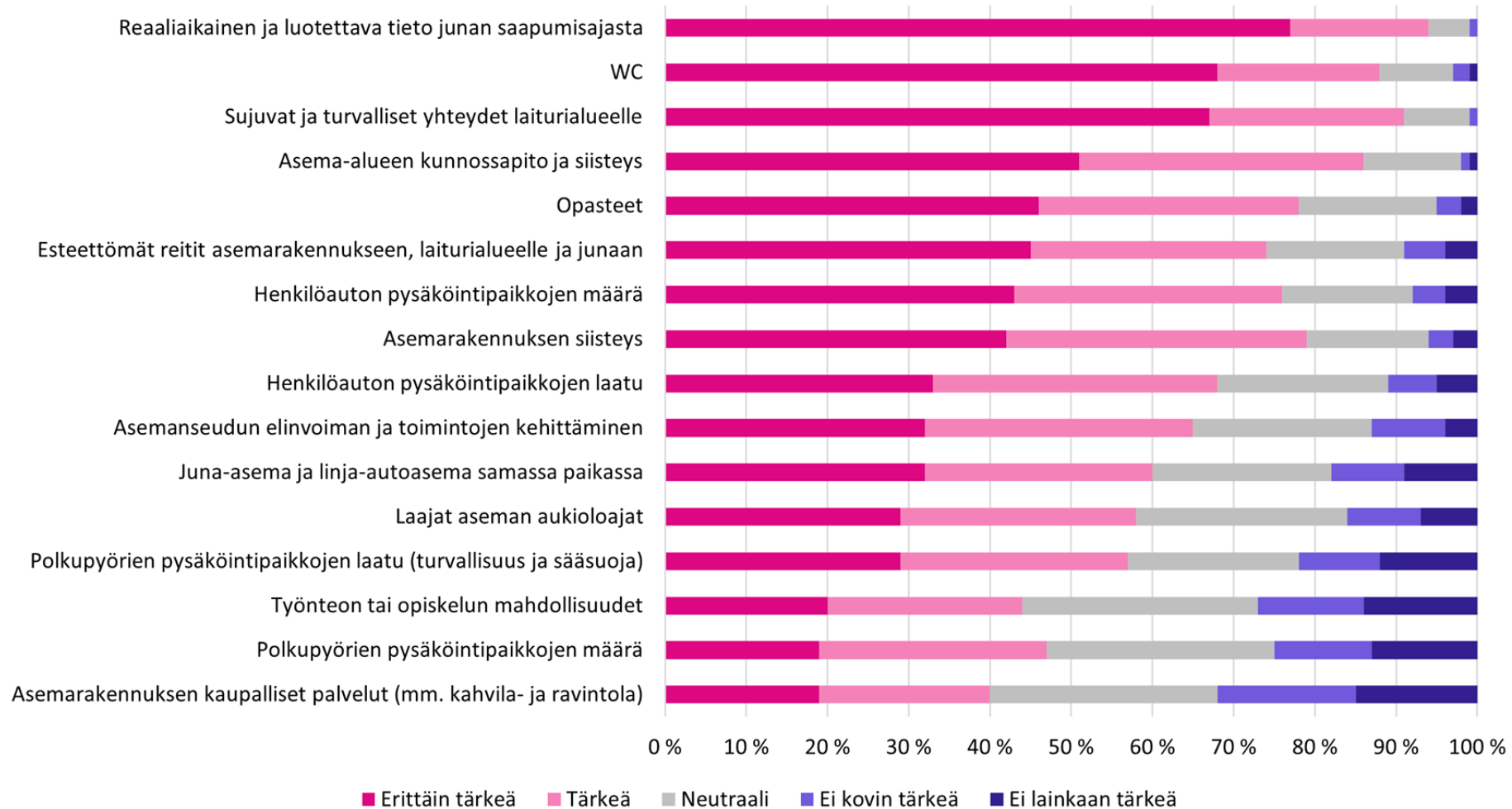

Käyttäjätarpeet

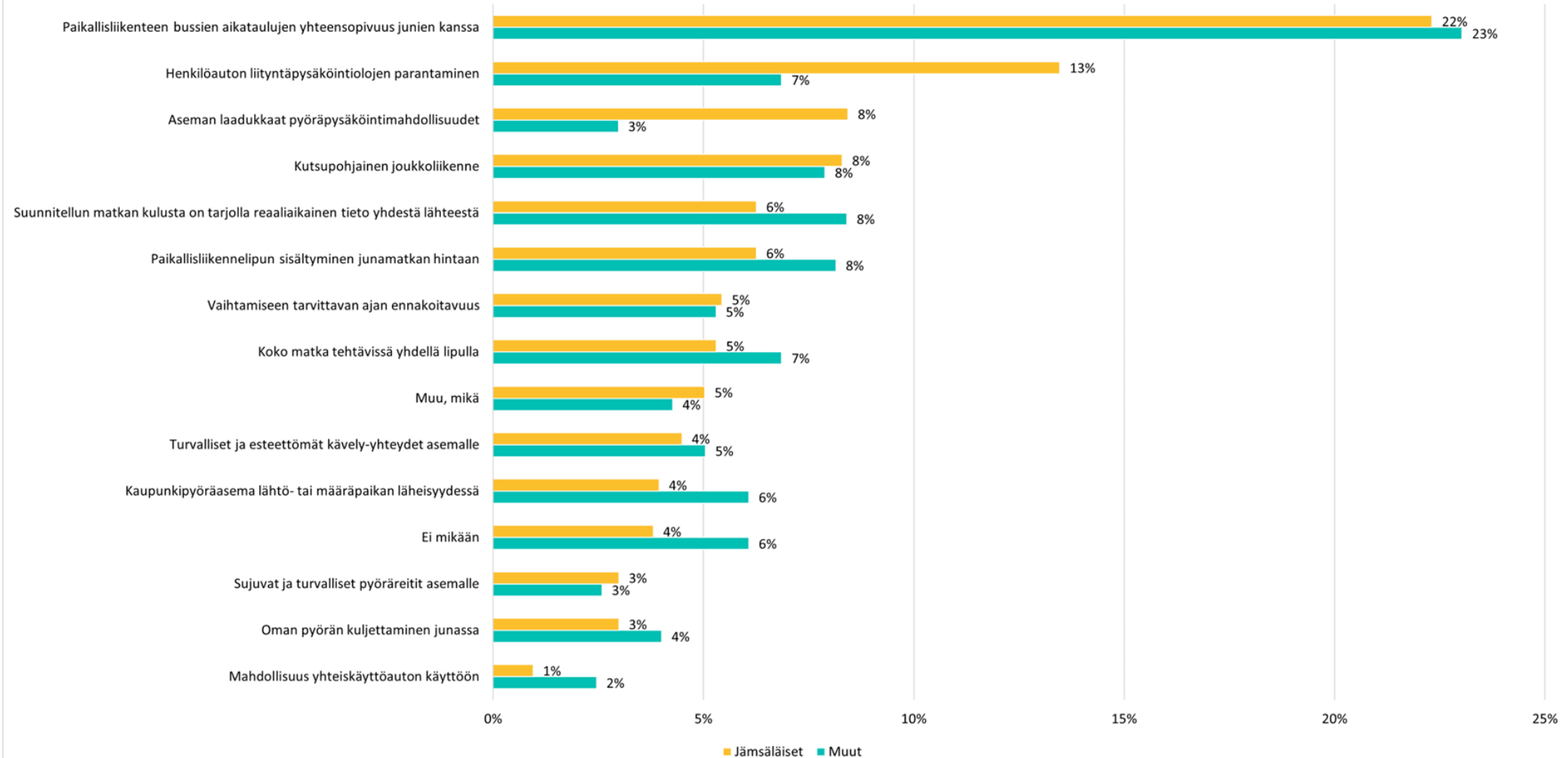
Käyttäjätarpeet asemanseutu

Kuinka tärkeänä pidät seuraavia rautatieaseman palveluita ja toimintoja?

Käyttäjätarpeet matkaketjut

Yhdistetyt vastaajat: Mitkä seuraavista keinoista sujuvoittaisivat Jämsän aseman kautta kulkevaa matkaketjuasi?

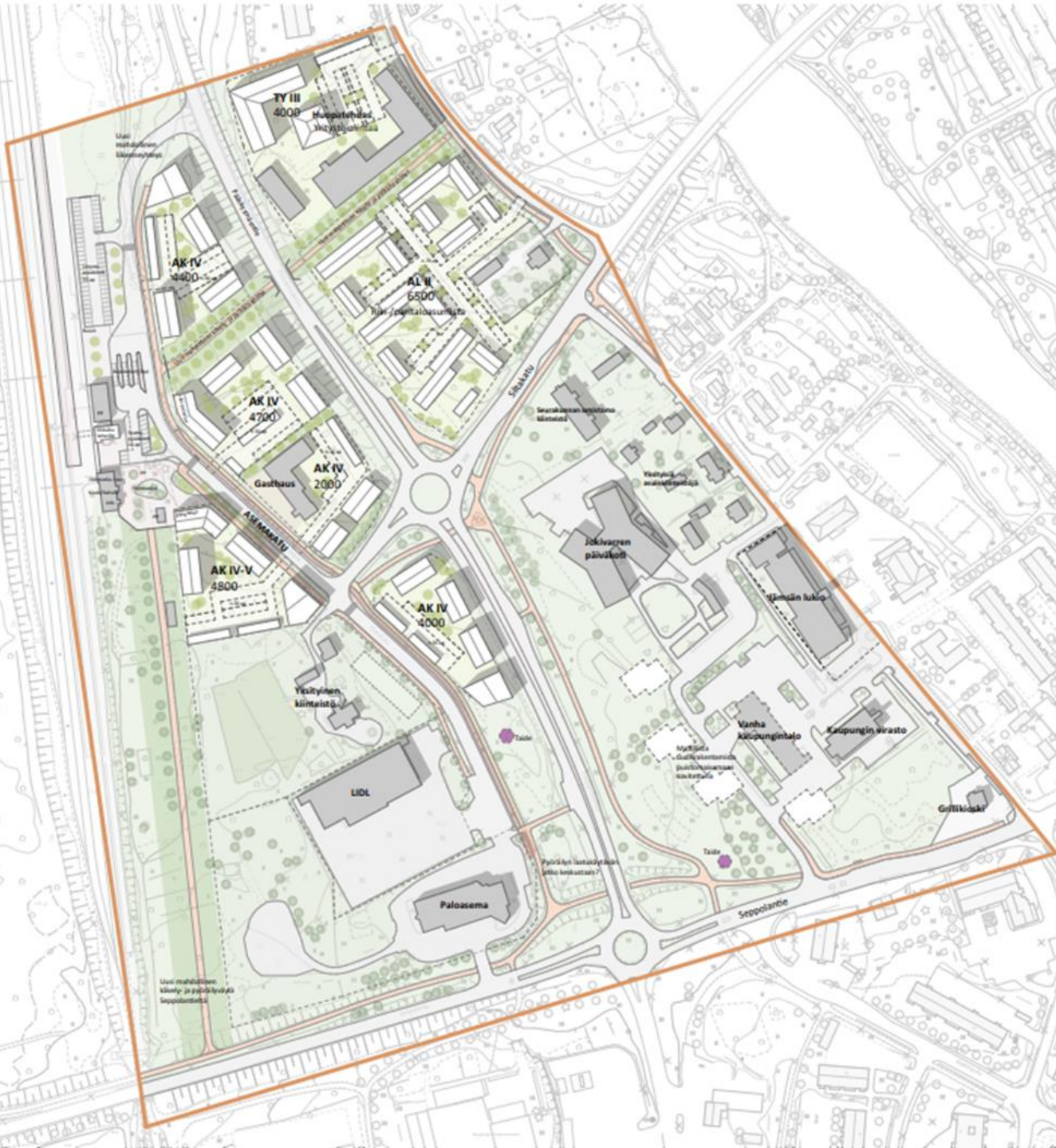
Jämsän sujuvat ja kestävät matkaketjut

Viitesuunnitelma

JÄMSÄ

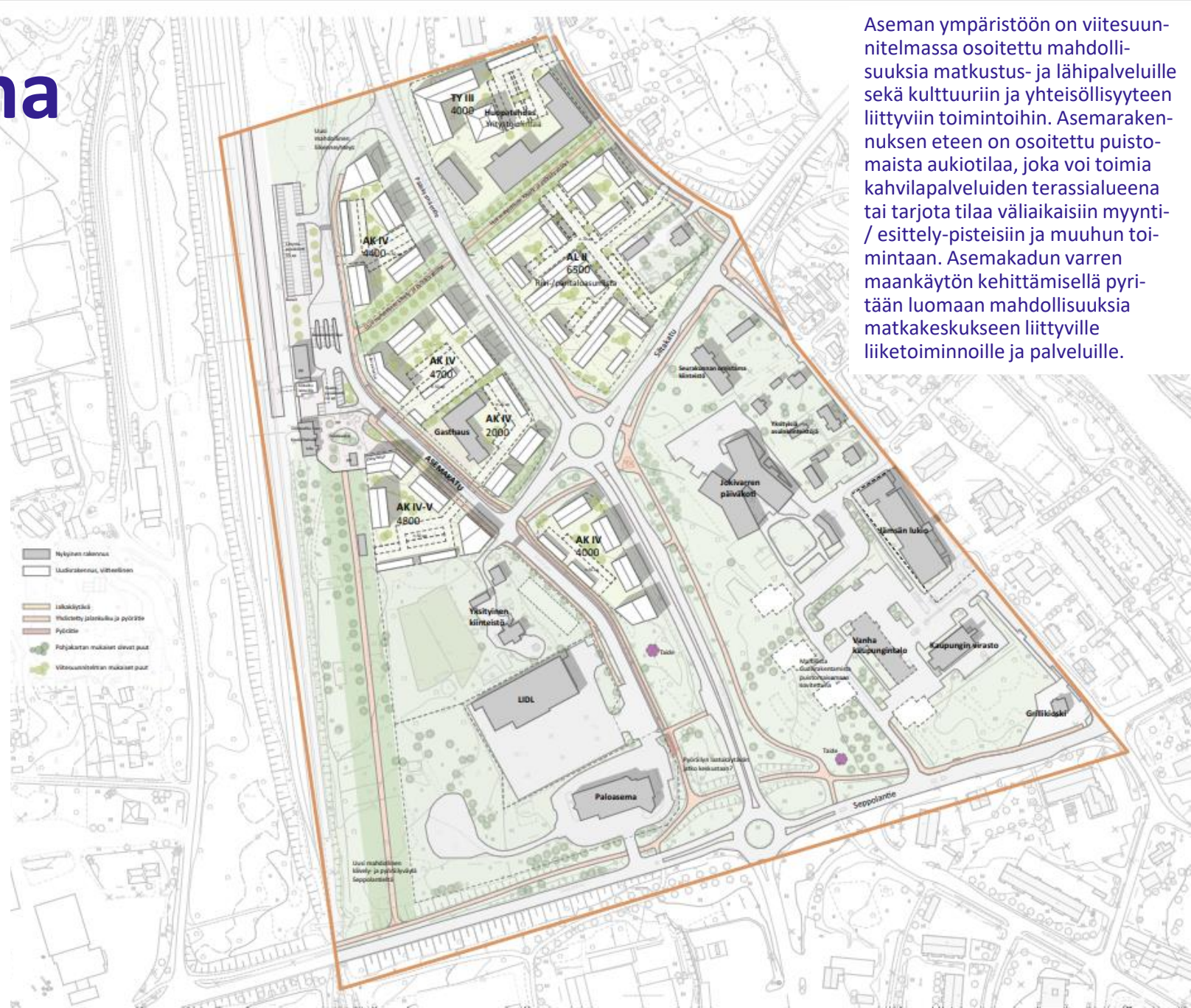

KESKI-SUOMEN LIITTO

Viitesuunnitelma

- Asemaa ympäröiviin kortteleihin on osoitettu uutta asumiseen (n. 500) painottuvaa rakentamista.
- Uusi asuminen vahvistaa asemanseudun palvelujen edellytyksiä ja koko asemanseudun elävöittämistä.
- Uusia asuinkortteleita on osoitettu Pääskysmäentien ja aseman väliselle alueelle niin, että mahdollistetaan suojaisat sisäpihat ja toisaalta lähipalveluiden mahdollisuus kivijalkaan.
- Asuinpainotteiselle uudisrakentamiselle on osoitettu paikkoja myös muualta suunnittelualueelta.
- Asemalle johtavia reittejä kehitetään niin, että saapumista asemalle selkiytetään ja korostetaan näkymälinjoilla ja asemakadun varren maankäytön kehittämisellä. Alueelle on osoitettu kaupunkikuvallisesti ja näkymien kannalta erityisesti huomioitavia kohtia.
- Liikenneväyliä kehitetään niin, että aseman saavutettavuus kaikilla liikkumismuodoilla parantuu.

Aseman ympäristöön on viitesuunnitelmassa osoitettu mahdollisuuksia matkustus- ja lähipalveluille sekä kulttuuriin ja yhteisöllisyyteen liittyviin toimintoihin. Asemarakennuksen eteen on osoitettu puisto- maista aukiotilaa, joka voi toimia kahvilapalveluiden terassialueena tai tarjota tilaa väliaikaisiin myynti- / esittely-pisteisiin ja muuhun toimintaan. Asemakadun varren maankäytön kehittämisellä pyritään luomaan mahdollisuuksia matkakeskukseen liittyville liiketoiminnoille ja palveluille.

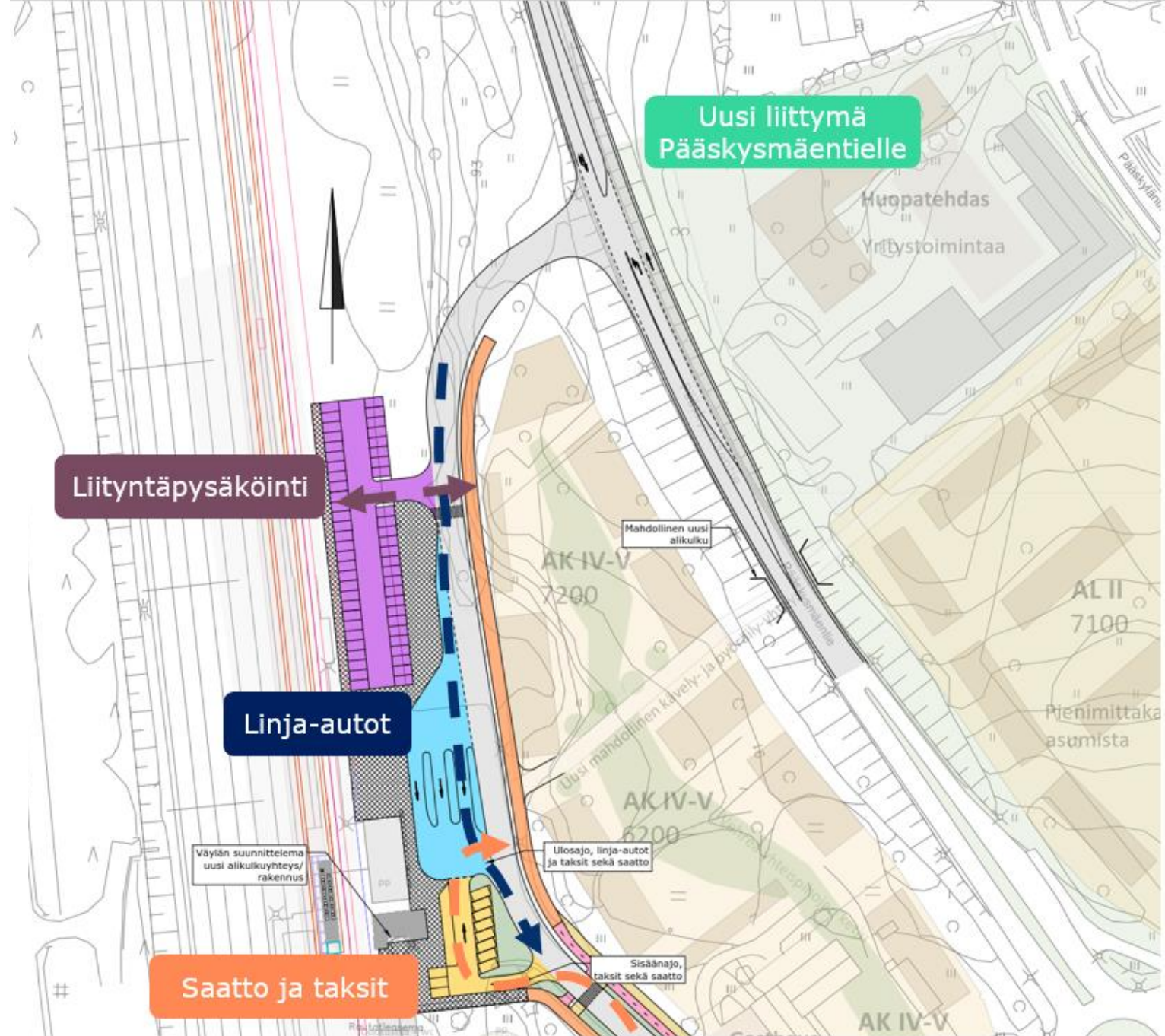
Asemakeskuksen liikennejärjestelyt

Liikennealueet saadaan tehokkaammin liittytävyyksiin, bussiliikenteen ja pysäkkien sekä kävelijöiden ja pyöräilijöiden käyttöön.

Asemalle on osoitettu läpiajettavat bussilaiturit ja selkeä saattoliikenne- ja taksialue.

Kävelijöille ja pyöräilijöille on osoitettu selkeät, ajoneuvoliikenteestä erotetut reitit asemalle ja laitureille

1. Uusi liittymä Pääskysmäentieltä suoraan asemalle, mahdollista sujuvan saattoliikenteen ja bussiliikenteen asemalle.
2. Uusi kävely- ja pyöräily-yhteys aseman viereen osoitettujen uusien asuinkorttelien läpi ja mahdollisesti Pääskysmäentien toiselle puolelle alikulun kautta jatkuen, tukien myös Pääskysmäentien itäpuolisen korttelialueen tulevaa asumiseen painottuvaa maankäyttöä.
3. Uusi kävely- ja pyöräily-yhteys Seppolan tieltä, rautatien ylikulku sillan kupeesta suoraviivaisesti asemalle, joka parantaa aseman saavutettavuutta radan länsipuolisilta alueilta.

Viitesuunnitelman edistäminen

- Viitesuunnitelma on ideatason suunnitelma, joka osoittaa pitkän aikavälin mahdollisen tavoitetilan.
- Suunnitelman täysimääräiseen toteutumiseen liittyy epävarmuutta, johon vaikuttavat ainakin Jämsän asukas- ja työpaikkamäärän tuleva kehitys ja Jämsän kunnallistalouden kehitys.
- Epävarmuuden hallitsemiseksi viitesuunnitelman toteuttaminen on jaettu kolmeen vaiheeseen:

2025-2026

Asema-alueella välittömästi tehtävissä olevat parantamistoimet, suunnitelman toteutusvalmiuden edistäminen, uusi pohjoisen liittymän suunnittelu.

2027-2035

Asema-alueen rakentamisen käynnistäminen ja asemalle saapuvan liikenteen järjestelyiden loppuunsaattaminen

2035+

Suunnitelma-ratkaisun loppuunsaattaminen ja linja-autoaseman siirtäminen matkakeskukseen.

Viitesuunnitelman vaiheistus

Toimenpiteet 2025-2026

1. Uusi liittymä Pääskymäentieltä asemalle
2. Aseman liikennealueiden ja bussijärjestelyjen uudistus, alikulun toteuttaminen laiturille, aseman alueen muut uudistukset
3. Asemakaavamuutoksen aloitus aseman ympäristöön
4. Kaupungintalon kiinteistön kehitys tai mahdollinen purku

Toimenpiteet -2035

1. Asemaa ympäröivien lähikortteleiden täydennysrakentaminen
2. Kävely- ja pyöräily-yhteyksien parantaminen, pyöräilyn laatukäytävä asemalle
3. Uusi kävely- ja pyöräilyväylä Seppolantieltä rautatien ylikulun vierestä asemalle
4. Kaupungintalon kiinteistön kehitys ja mahdollinen täydennysrakentaminen

Toimenpiteet 2035->

1. Asemaseudun laajempi täydennysrakentaminen
2. Uusi kävely- ja pyöräilyväylä Pääskymäentien ali
3. Pyöräilyn laatukäytävän jatko keskustaan

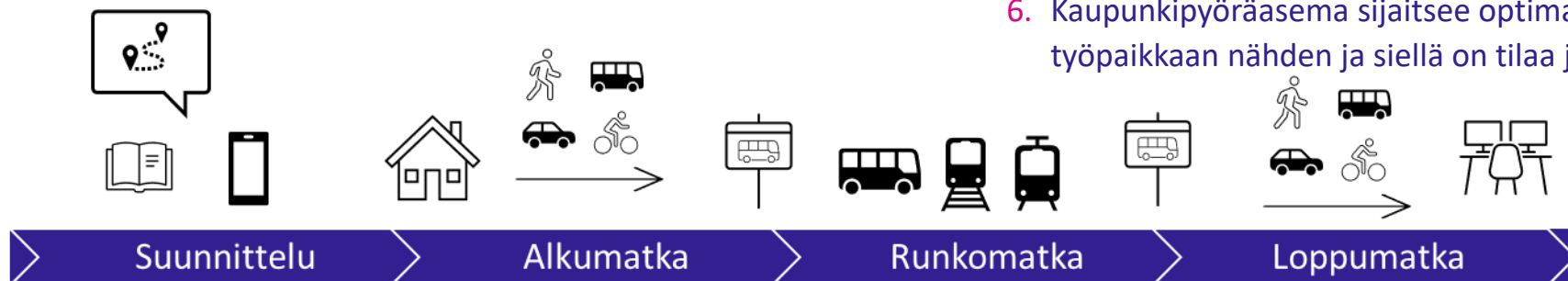

Matkaketjun määritelmä

Matkaketjulla tarkoitetaan tässä työssä yhden joukkoliikenteen ympärille rakentuvan matkan eri osavaiheista muodostuvaa ovelta ovelle -kokonaisuutta, jonka aikana käytetään useampaa kuin yhtä kulkumuotoa

- Muodostuu matkan suunnittelusta ennen matkaa, siirtymästä asemalle tai pysäkillä, matkustuksesta joukkoliikennevälineessä ja siirtymisestä asemalta tai pysäkiltä määränpään. Joukkoliikennevälinettä voi olla myös tarve vaihtaa matkan aikana.
- Sisältää varsinaisen liikkumispalvelun lisäksi asemat ja pysäkit, lipunmyynnin sekä informaation matkaa ennen ja sen aikana.

Siirtymiset joukkoliikenteen asemille ja pysäkeille voivat olla kävelyn lisäksi esimerkiksi pyöräilyä, henkilöautoilua tai – liikkumispalveluita, kuten kaupunkipyöriä tai sähköpotkulautoja.

Matkaketjun taustalla on paljon laatuun vaikuttavia tekijöitä, jotka ovat parhaimmillaan seuraavanlaisia:

1. Matkustajalla on hyvää ennakkoinformaatiota, jota hänelle on jaettu eri kanavissa.
2. Pyöräily-yhteys on hyvässä kunnossa, suora ja vie kotoa perille asti.
3. Pysäkillä odottaa runkolukittu ja katettu pyöräpysäköinti, jossa on tilaa matkustajan pyörälle.
4. Bussin aikataulua voi seurata reaaliaikaisesti ja viimeistään pysäkillä matkustaja ostaa lipun kätevästi mobiilisovelluksella. Mahdollisista häiriöistä hän olisi saanut ennakkoviestin.
5. Sama lippu antaa käyttöoikeuden kaupunkipyörään, jonka saatavuuden matkustaja on varmistanut jo ostohetkellä.
6. Kaupunkipyöräasema sijaitsee optimaalisessa paikassa työpaikkaan nähden ja siellä on tilaa jättää pyörä.

Matkaketjut osana kestäväää liikkumista

Kaikki kestävät kulkutavat käsitetään tässä työssä yhtenä kokonaisuutena, jotka tukevat toisiaan eri matkoilla.

Kehittämisen yhtenä päätavoitteena on seudun matkaketjujen palvelutason parantaminen ja siten paikallisliikenteen edellytysten merkittävä parantaminen.

Suunnitelmassa ei aseteta numeerisia tavoitteita, mutta tärkeimmiksi kehitettäviksi teemoiksi matkaketjujen edistämiseksi esitetään seuraavia:

1. Kestävyys
2. Näkyvyys
3. Helppous
4. Laadukkuus

- **Kestävyys on läpileikkaava teema** kaikessa liikennejärjestelmän kehittämisessä ja sillä tarkoitetaan **ekologista, sosiaalista ja taloudellista** kestävyyttä.
- **Näkyvyys** on erityisesti matkaketjuihin liittyvä ominaisuus, joka jää usein pimentoon. **Ihminen käyttää tiettyä palvelua vain, jos hän tietää sen olemassaolosta ja ymmärtää vaihtoehdon hyödyt.** **Näkyvyydellä tuodaan matkaketjut esiin:** korostetaan eri keinoin mahdollisuutta siirtyä bussista pyörän selkään tai autosta junaan.
- **Helppous on matkaketjun tekemisen elinehto:** ihminen valitsee tietyn tai tietyt liikkumistavat vain, jos hän tietää sen olevan **helppoa, yksinkertaista ja nopeaa.** Erityisesti tulee huomioida käytön helppous iäkkäille, lapsille ja aisti- tai liikunta- rajoitteisille.
- **Laadukkuus** on ominaisuus, joka **koskee liikenneympäristöä varusteineen, liikennevälineitä, digitaalisia palveluita, saumatonta yhteistyötä ja monia muita matkaketjujen osia.**

Aseman fyysinen ympäristö

Fokus on lyhyemmällä aikavälillä ja siinä määritetään erityisesti matkaketjuyhteyksiä ja liityntäpysäköintiä (toimenpiteistä sisältyy viitesuunnitelman toteutukseen).

Keskeisin Jämsän matkaketjujen toimivuutta parantava fyysiseen ympäristöön liittyvä toimenpide on **asemansseudun kehittäminen**:

- **Paikallis- ja seutuliikenteen nykyiset reitit eivät kulje rautatieaseman kautta.**
  - Tilannetta tulee parantaa lisäämällä rautatieasema linja-autojen reitteihin, järjestämällä erillistä, mahdollisesti kutsuohjattua liikennettä rautatieaseman ja linja-autoaseman välille
  - sekä pidemmän aikavälin toimenpiteenä siirtämällä linja-autoaseman toiminnot rautatieasemalle (*).
- **Asemien väliseen joukkoliikenteeseen kytketään mukaan myös Himoksen alue**, jotta junalla saapuvat matkailijat pääsevät joukkoliikenteellä sujuvasti rautatieasemalta eteenpäin.
- **Rautatieaseman pihassa olevan linja-autopysäkin lisäksi lähistöllä sijaitsevia pysäkkejä ovat Rautatieasema th E ja P sekä Siltakatu I.**
  - Näille tulee varmistaa ympärivuotisesti sujuvat ja turvalliset kulkuyhteydet, koska kaikkien linja-autojen ei ole tarkoituksenmukaista käydä aseman pihassa saakka ennen linja-autoaseman toimintojen siirtymistä alueelle.
- **Polkupyörien runkolukittavien telineiden paikkamäärää tulee lisätä.**
  - Kyselyssä nousi esiin myös tarve katokselle, jonne polkupyörät saa säältä suojaan. Myös valaistus ja kameravalvonta ovat tärkeitä turvallisen liityntäpysäköinnin osatekijöitä.
- **Autojen liityntäpysäköintialueen kehittämistarpeena ovat ruutumerkinnät ja valaistus sekä kameravalvonta.**
  - Tavoitteena tulee olla selkeästi jäsennelty pysäköintialue (*), jonne uskaltaa jättää auton matkan ajaksi ja jossa on riittävästi tilaa, jotta voi luottaa pysäköinnin onnistuvan.
- **Muita aseman alueen ensivaiheen kehittämistarpeita ovat erityisesti lämmin odotustila, opastuksen lisääminen, wc ja kahvila.**

Asemapalvelujen kehittäminen

Haastatteluissa sekä käyttäjäkyselyssä rautatieasemalle toivottavia palveluita olivat pysäköintiin ja reaaliaikaiseen tiedottamiseen liittyvien toimintojen lisäksi **itse asemarakennukseen liittyen:**

- Avoinna oleva odotustila
- Asemakahvila tai –ravintola
- Kioski
- Välipala-automaatti
- Etätyömahdollisuudet
- WC-tila
- Leikkipaikka
- Lastenhoitotila

Suurin osa esitetystä toiveista on toteutettavissa itsepalveluperiaatteella, jolloin palveluiden järjestäminen ei sido merkittävästi henkilökuntaa.

- Tällöin palveluiden järjestämismahdollisuus ei ole erityisen voimakkaasti sidoksissa käyttäjien määrään, joten toteuttamiseen liittyy vähemmän riskejä.

Tärkeimpiä viihtyvyyteen ja tilojen käytön mielekkyyteen vaikuttavia tekijöitä on siisteys ja hyvä valaistus.

Korkea käyttöaste puolestaan mahdollistaa myös henkilökuntaa sitovien palveluiden järjestämistä.

- Aktiivisesti tarkoitukseensa käytettävään tilaan ei yleensä hakeudu vajaakäytöllä oleville tiloille tyypillisiä asiattomia oleskelijoita. Tällä on suuri vaikutus palveluiden käyttöhalukkuuteen matkaketjuja toteuttaville henkilöille.

Informaatio- ja lippujärjestelmät

Yhtenäinen lippu- ja maksujärjestelmä tai muut helpot tavat maksaa koko matkaketju yhdellä kertaa lisäävät matkaketjun houkuttelevuutta.

Helposti saatavilla oleva ajantasainen informaatio koko matkaketjun vaiheista tekee matkustamisesta miellyttävää ja lisää hallittavuuden tunnetta.

Informaation merkitys on erilainen säännöllisellä vakio-matkustajalla kuin satunnaisella harvakseltaan matkustavalla.

- **Säännöllisesti matkustavalle**, jolle toimintatavat, yhteydet ja järjestelmät ovat tuttuja, **reaaliaikainen kulkuvälineiden sijainnin seuranta ja häiriötiedottaminen ovat merkityksellisiä.**
- **Satunnainen matkustaja taas tarvitsee tietoa matkustamisen perusteista ja tarkkaa opastusta läpi matkaketjun.** Mitä helpommin erilaisten matkustajien kaipaama tieto on saatavissa, sitä houkuttelevampaa matkaketjujen käytöstä tulee.

Kunakin palveluntarjoajan tulisi katsoa, että matkustamiseen liittyvä esteettömyystieto on yhdenmukaista ja helposti löydettävissä.

- **Esteettömyystiedon kokoava sivusto** tukee matkan suunnittelua, lipun varaamista ja ostamista, matkan aikaista tiedotusta, avustamaisen tilaamista sekä kulkuvälineisiin pääsyä ja seuraaviin yhteyksiin vaihtamista.
- Tieto tulisi kuvata vähintäänkin näkövammaiset, liikkumis-esteiset ja kuulovammaiset huomioiden. Tieto jonkin yhteyden tai palvelun esteellisyydestä on arvokas.

Informaatio- ja lippujärjestelmien osalta tavoitellaan järjestelmien mahdollisimman sujuvaa yhteen toimivuutta, jotta matkustajan käyttökokemus olisi mahdollisimman saumaton.

Viestintä ja markkinointi

Viestinnän ja tarjottavan matkustajainformaation tulisi olla mahdollisimman selkeää ja houkuttelevaa, jotta asukkaat ovat valmiimpia astumaan kestävästä liikkumisen polulle.

Osa viestinnästä on aktiivista viestintää kuten tiedotteita tai mainontaa, mutta suurin osa viestinnästä on passiivista.

Esimerkkinä on kuntien yhteinen ja tyyliään yhtenäinen ilme, joka näkyy busseissa, nettisivuilla, aikatauluissa, pysäkeillä tai opasteissa. Sitä voidaan toistaa myös yhteistyössä muiden operaattoreiden toiminnoissa tai osana muuta kestävästä liikkumisen edistämistä.

Viestinnän toimenpiteet tulee kohdistaa asukkaisiin, jotka ovat muutostilanteessa: alueelle muuttaviin, uusiin työntekijöihin, opiskelijoihin, matkailijoihin, uusiin lapsiperheisiin, eläkkeelle siirtyviin jne.

Päivittäisviestinnällä tarkoitetaan jatkuvaa viestimistä ja toimivia viestintäkanavia asiakkaiden suuntaan joukkoliikenteen ja siihen liittyvien matkaketjujen toiminnoista. **Osa päivittäisviestinnästä on aktiivista ja suunnattua, eli viestejä eri aiheista eri kohderyhmille, kun taas osa on passiivista tiedon olemassaoloa sitä tarvitseville.** Passiiviseen viestintään liittyy tiedon helppo saatavuus ja käytettävyys.

Tärkeimpiä kehitettäviä toimintoja on **nettisivujen selkeyttäminen**, jotta asiakkaat löytävät helposti ja ymmärrettävästi ajantasaisimman tiedon netistä. Nettisivujen tulee olla saavutettavat ja ymmärrettävät, tiedon on oltava helposti löydettävää, helposti päivitettävää ja ajantasaista.

Häiriötiedon kehittäminen on toinen oleellinen päivittäisviestinnän keino. Etenkin tapoja välittää tietoa linjoihin, maksamiseen tai muihin järjestelmiin liittyvistä häiriöistä tai myöhästymisistä on tärkeää kehittää, jotta ihmiset voivat varautua mahdollisuuksien mukaan häiriöihin. Myös muiden liikennöitsijöiden häiriötiedosta voidaan viestiä erilaisten rajapintojen avulla.

Erilaiset viestintäkanavat on syytä pitää aktiivisina, sillä eri asiakasryhmät käyttävät oletuksena erilaisia tapoja tiedonhankintaan. Nuorten parissa tietoa haetaan mobiilisovelluksella tai sosiaalisesta mediasta, kun iäkkäämmät voivat edelleen käyttää aikatauluvihkoja tai palvelunumeroita.

Liikkumispalvelut

Kaupunkipyörät ja sähköpotkulaudat ovat jaettuja liikkumispalveluja, jotka korvaavat osin tarvetta omistaa esimerkiksi omaa polkupyörää. Useimmiten ne on tarkoitettu lyhytaikaiseen käyttöön ja hinnoittelu on sidottu kulkuvälineen käyttöaikaan. Pidetään yllä aktiivista markkinavuoropuhelua potentiaalisten palveluntarjoajien kanssa sekä sovitaan yhteisistä pelisäännöistä sujuvan liikkumiskokemuksen tarjoamiseksi sekä palveluita käyttäville että muille asukkaille.

Kimppakyydit tehostavat henkilöautojen käyttöä, kun samalla kyydillä kulkee useampi matkustaja esimerkiksi töihin tai harrastuksiin. Kimppakyytien järjestelyt toimivat usein erilaisissa sosiaalisen median ryhmissä tai tuttujen kesken. **Kaupunkien on mahdollista edistää yhteiskäyttöautojen käyttöä ja kimppakyytejä olemalla mukana niiden hakupalvelujen kehittämisessä,** lisäämällä yhteiskäyttö- tai vuokra-autoja joukkoliikenteen reittioppaisiin tai luomalla yhteiskäyttöisille autoille ja käytetyimmille kimppakyytikohteille omia pysäköintipaikkojaan.

Taksit ovat toimiva osa matkaketjuja esimerkiksi joukkoliikenteen katvealueilla ja niitä käytetäänkin jo esimerkiksi junalta tullessa paikallisliikenteen liikennöinti-aikojen ulkopuolella.

- Taksien käyttöä voisi helpottaa esimerkiksi yhteistyön muodoilla, joissa **taksimatkka olisi mahdollista ostaa samalle lipulle kiinteällä hinnalla tai tilaamaan valmiiksi odottamaan juna-asemalle.**
- **Taksien hinnoittelussa** voisi tästä näkökulmasta pyrkiä esimerkiksi kohti osittain **vyöhykepohjaista hinnoittelua.**

VR:llä on valtakunnallisesti toimivien taksien tilaisvälitysyhtiöiden kanssa yhteistyötä valituilla asemilla, jossa junalipulla saa alennusta taksimatkasta. Tarkemmat ja ajantasaisimmat tiedot löytyvät VR:n nettisivuilta: www.vr.fi.

Yhteistyön vahvistaminen

Matkaketjuihin kytkeytyy useita toimijoita sekä julkiselta että yksityiseltä puolelta, mikä asettaa haasteita niiden kehittämiselle.

Matkaketjuihin ja kestävään liikkumisen liittyvän yhteistyön vahvistaminen läpileikkaa toimenpiteenä kaikkea matkaketjujen kehittämistä. Jokaisen matkaketjun osion sujuva linkittyminen edellyttää niistä vastaavien viranomaisten ja palveluntarjoajien yhteistyötä.

Yhteistyön kehittämisen ensimmäinen askel on tiedonkulun vahvistaminen.

- Eri toimijat tarvitsevat tietoa toistensa toiminnasta. Esimerkiksi joukkoliikenteen aikataulujen yhteensovitus edellyttää tietoa muiden joukkoliikennettä seudulla järjestävien tahojen suunnitelmista muuttaa aikataulujaan.
- Matkaketjuihin ja liikkumispalveluihin liittyen tehdään myös runsaasti erilaisia selvityksiä, jotka olisi hyvä saada jakoon eri toimijoille.

Haasteena liikkumispalvelujen kehittämisessä ovat erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin yleiset haasteet.

- **Markkinatoimijoiden tasapuoliseen kohteluun ja markkinoiden tukemisen välttämiseen.**
- **Julkisten toimijoiden sopimis- ja päätöksentekokoneistot voivat näyttäytyä jäykkinä** verrattuna markkinaehtoisen toiminnan ketteryyteen.

Yhteistoiminnassa eteen tulevia kysymyksiä ovatkin esimerkiksi sopimiseen, päätöksentekoon ja hinnoitteluun liittyvät tekijät.

Matkaketjujen edistäminen hyödyttää jokaista toimijaa, sillä liikkumispalvelut tukevat toisiaan. **Matkaketjujen kehittämiseen ja yhteistyöhön sitoutuminen on tärkeää** toiminnan tehokkuuden ja jatkuvuuden varmistamiseksi.

6. Toteutuksen tiekartta

Toteutuksen tiekartta

Matkaketjujen kehittäminen:

Kehittämistoimenpiteet jakautuvat neljään kokonaisuuteen:

- fyysiseen ympäristöön,
- lippu- ja informaatiojärjestelmiin,
- viestintään ja markkinointiin sekä
- liikkumispalveluihin.

Näitä yhdistävänä osiona on lisäksi yhteistyön vahvistaminen.

Tiekartan toimenpiteet sijoittuvat alkamaan pääosin vuosina 2025-2026, mutta monet toimenpiteistä jatkuvat tämän ajanjakson jälkeiselle ajalle.

Asemanseudun viitesuunnitelma:

- **1. vaiheessa toteutetaan nykyisen asema-alueen välittömästi toteutettavissa olevat pysäköintiin ja asemapalvelujen kehittämiseen liittyvät ratkaisut**, joihin ei liity taloudellista tai kysyntäriskiä. Pyritään toteuttamaan myös uusi liittymä Pääskysmäentielle.
- **2. vaiheessa käynnistetään asema-alueen täydennysrakentaminen ja toteutetaan asemalla saapuvan jalankulku-, pyörä- ja ajoneuvoliikenteen laajemman alueen ratkaisut.** Liikennejärjestelyihin liittyvät taloudelliset riskit ovat matalia. Aseman täydennysrakentamisen aikataulu voidaan mitoittaa kysynnän ja taloudellisten resurssien perusteella.
- **3. vaiheessa viimeistellään matkakeskus linja-autoaseman siirron myötä** ja jatketaan täydennysrakentamista kysyntään pohjautuen.

Matkaketjujen edistämismvaiheet

TOIMENPITEET 2025-2026

Fyysinen ympäristö	Lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmät	Viestintä ja markkinointi	Liikkumispalvelut
1. Matkaketjujen näkyvyys ja havaittavuus	1. Yhteensopivat lipputuotteet ja sopimusjärjestelyt	1. Päivittäisviestintä ja digitaalinen esteettömyys	1. Matkaketjut joukkoliikennesuunnittelussa
2. Liityntäpysäköinti ja pysäköinti-järjestelyt sisältäen myös turvallisuuden tunnetta parantavat valaistuksen ja kameravalvonnan (*)	2. Maksamisen ja hinnoittelun helpottaminen	2. Markkinointikampanjat ja kohdennettu viestintä	2. Liikkumispalvelujen tarjonta ja yhteiset periaatteet (Rautatieaseman Matkaketjut rautatieasemalta erityisesti Himoksen alueelle).
3. Jalankulun ja pyöräilyn edistäminen	3. Tapahtuma- ja palveluliput	3. Brändäys ja tunnettuus	3. Uudet avaukset ja innovaatiot
4. Laadukas pysäkkikalusto	4. Matkustajainformaation hyödyntäminen		4. Rautatieaseman kytkeminen linja-autoliikenteen reitteihin
Yhteistyön vahvistaminen			

TOIMENPITEET 2027-2035

Aseman seudun kehittäminen alkaen pysäköintijärjestelyistä ja matkaketjuja palvelevien linja-autojen sekä taksien tilojen jäsentelystä

TOIMENPITEET 2035+

Linja-autoaseman toimintojen siirtäminen rautatieaseman yhteyteen

Viitesuunnitelman vaiheistus

Toimenpiteet 2025-2026

1. Uusi liittymä Pääskymäentieltä asemalle
2. Aseman liikennealueiden ja bussijärjestelyjen uudistus, alikulun toteuttaminen laiturille, aseman alueen muut uudistukset
3. Asemakaavamuutoksen aloitus aseman ympäristöön
4. Kaupungintalon kiinteistön kehitys tai mahdollinen purku

Toimenpiteet -2035

1. Asemaa ympäröivien lähikortteleiden täydennysrakentaminen
2. Kävely- ja pyöräily-yhteyksien parantaminen, pyöräilyn laatukäytävä asemalle
3. Uusi kävely- ja pyöräilyväylä Seppolantieltä rautatien ylikulun vierestä asemalle
4. Kaupungintalon kiinteistön kehitys ja mahdollinen täydennysrakentaminen

Toimenpiteet 2035->

1. Asemaseudun laajempi täydennysrakentaminen
2. Uusi kävely- ja pyöräilyväylä Pääskymäentien ali
3. Pyöräilyn laatukäytävän jatko keskustaan

Matkakeskuksen vaiheistus

Nykytilanne - erilliset rautatieasema ja linja-autoasema.

Asemien välillä ei ole merkittävästi joukkoliikennettä tai muita bussi-junabussi matkaketjuja tukevia liikkumispalveluita.

Yksittäisiä linja-autovuoroja on muutettu ajamaan rautatieaseman kautta syksyn 2024 aikana.

Koulujen loma-aikoina kokeillaan linja-autoyhteyksien ulottamista myös Himoksen alueelle.

Siirtymävaihe (2025-2035), ns. hajautettu matkakeskus.

Edelleen erilliset asemat, mutta fyysistä välimatkaa häivytetään asemien välisen joukkoliikenteen ja muiden liikkumispalveluiden avulla.

Junilta/junille linja-auto-/tai muu sujuva yhteys linja-autoasemalta. Yhteys voi perustua esimerkiksi taksipalveluun. Taksien saatavuus varmistetaan tarvittaessa maksamalla takseille päivystämisestä korvausta.

Paikallisliikenteessä käynnistyy uusi sopimuskausi, joka mahdollistaa nykyistä laajemmin palveluiden kohdistamisen ja matkaketjujen muodostamisen uudella tavalla.

Uusi soteasema valmistunee syksyllä 2027, mikä huomioidaan linja-autojen reiteissä.

Matkakeskus (2035+)

Pidemmän aikavälin tavoitetila, jossa linja-autoasema ja rautatieasema ovat fyysisesti samassa paikassa muodostaen matkakeskuksen.

Vaihdot junien ja linja-autojen välillä toimivat saumattomasti.

Osana prosessia nykyisen linja-autoaseman läheisyyteen rakennetaan laadukkaat, erityisesti uuden soteaseman käyttäjiä ja henkilökuntaa palvelevat pysäkit ja linja-autojen reitit kulkevat edelleen keskustan kautta.

Jatkotoimenpiteet

Jatkotoimenpiteet - matkaketjut

Suunnitelman ensimmäiset toimenpiteet on ajoitettu ajanjaksolle 2025-2027. Jatkotoimenpiteet liittyvät tämän ajanjakson toimenpiteiden tarkentamiseen.

Matkaketjujen kehittäminen (edistämisen osapuolet suluissa).

- **Nykyisen asemarakennuksen käytettävyyden parantaminen (2025).** Selvitetään WC- ja odotustilan käytettävyyden edellyttämät toimenpiteet yhdessä VR:n kanssa (Jämsä, VR).
- **Lippujärjestelmäyhteistyön käynnistäminen (2025).** Selvitetään yhteistyössä VR:n kautta yhteislipun käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet (Jämsä, VR).
- **Himoksen liityntäyhteyksien kehittäminen yhteistyössä matkailuyrittäjien kanssa (2025).** Selvitetään yhdessä matkailuyrittäjien kanssa miten matkan varauksen yhteydessä voidaan tarjota matkailijalle tietoa saapumis-mahdollisuuksista (Jämsä, matkailuyrittäjät, linja-auto- ja taksiyrittäjät)
- **Rautatieaseman ja Himoksen joukkoliikennetarjonnan kehittämistarpeiden huomiointi seuraavan joukkoliikenteen kilpailutuksen yhteydessä (2025-2026) (Jämsä).**
- **Markkinointi- ja viestintäsuunnitelma (2025) ja sen toteutus.** Laaditaan suunnitelma kehittämistoimenpiteiden markkinoinnista (mitä, milloin, miten, kenelle, kenen kanssa) ja toteutetaan sitä systemaattisesti (Jämsä)
- **Käynnistään selvitys taksitarjonnan tehokkaammasta hyödyntämisestä osana matkaketjua (2025).** Joukkoliikennetarjontaa täydentävät yhteistyön keinot, kuten esim. päivystysmahdollisuus, lippuyhteistyö, jne. (Jämsä, linja-auto- ja taksiyrittäjät)

Jatkotoimenpiteet - ympäristö

Fyysisen ympäristön kehittäminen (edistämisen osapuolet suluissa). Viitesuunnitelmassa ehdotetaan uutta liittymää Pääskysmäentielle. ELY-keskuksen kytkeminen jatkosuunnitteluun on edellytyksenä liittymän toteutettavuuden selvittämiseksi.

- **Nykyisen asema-alueen liikennejärjestelyjen toteutussuunnittelun käynnistäminen (2025).** Laaditaan asema-alueen liikennejärjestelyjen toteutussuunnitelma siten, että toteutus on mahdollista vaiheittain. Osakokonaisuudet ovat:
  - Nykyisen pysäköintialueen ja saattoliikenteen ja linja-auto/taksiliikenteen liikenteelliset järjestelyt. Saatto- ja taksiliikenteelle käytössä oleva tila jää viitesuunnitelmassa pieneksi Väyläviraston suunnitteleman uuden alikulkurakennuksen myötä (Jämsä).
  - Pääskysmäentien (Kantatie 56) liittymäratkaisun toteutettavuusselvitys yhteistyössä Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Viitesuunnitelmassa ehdotettu liittymä sijaitsee päätieverkolla ja sen toteutettavuuden edellytykset sekä liikenteellinen toimivuus- ja vaikutustenarviointi (Jämsä, ELY-keskus).
  - Jos Pääskysmäentien toteutettavuuden edellytykset ovat olemassa, laaditaan toteutussuunnitelmat (Jämsä, ELY-keskus).
  - Linja-autoaseman siirron edellyttämät liikenteelliset toimenpiteet asema-alueella (Jämsä)
- **Asemanseudun/hanke-alueen kaavoituksen käynnistäminen (2025).**
- **Nykyisen asema-alueen liikennejärjestelyiden ensimmäisen vaiheen toimenpiteiden toteutus (2026).** Liityntäpysäköinti,, saattoliikenne.
- **Asemanseudun saavutettavuuden parantaminen jalankulku- ja pyöräilyhteyksiä kehittämällä (2026).**

Kiitos!